

AYRIM TOPONIMLAR XUSUSIDA

Sofiyaxon Alimovna Usmonova
<https://orcid.org/0009-0006-0804-4886>
sofiya.usmonova.72@gmail.com
Qo‘qon DU

Annotatsiya: Mazkur maqolada Farg‘ona viloyati Dang‘ara tumanidagi Jobu, Oltiqush, Katta Minglar, Kichik Minglar, Qashqar, Quduq kabi ayrim qishloqlarning nomlanish asoslari atroflicha izohlashga harakat qilingan. Jumladan, Jabg‘u//Jabu - G‘arbiy turk hoqonligida, ya‘ni Turkiston o‘lkasida qabila, urug‘ boshlig‘iga berilgan oliy unvon ekanligi, O‘zbek xonliklarida amal va mansablar ichida “jilbon” deb atalgan mansab xalqni va karvonlarni o‘g‘ri-qaroqchilardan himoya qiluvchi dasta boshlig‘i, yozma manbalarda minglar Samarqand shahri atroflari, Urgut, Ishtixon, Kattaqo‘rg‘on, G‘allaorol tumanlari (Jizzax viloyati), O‘ratepa (Tojikiston Respublikasi), Sirdaryo bo‘ylari, Qo‘qon, Farg‘ona, Buxoro, Surxondaryo, Xorazm, Qoraqalpog‘iston, shuningdek, Turkmaniston, Boshqirdiston, Qirg‘iziston, Tuva Avtonom Respublikasi hududlarida yashashlari, Oltiqush qipchoqlarning bir urug‘i nomi bo‘lib, urug‘ vakillari XVII asrda shu yerga kelib o‘rnashib qolganligi, tumandagi Qashqar qishlogi XVIII asrning oxiri XIX asrning boshlarida tashkil topganligi, Quduq - suv olish uchun qazilgan tor chuqurlik. Turkiy xalqlardan tashqari Volgabo‘yi, Qrim, Shimoliy Kavkazdagi rus shevalarida (Sharqiv Sibirgacha), Ukrainaning janubida ham iste‘molda mavjudligi haqida bahs yuritilgan.

Kalit so‘zlar: toponimlar, etnonimlar, qishloq, Jobu, Katta Minglar, Kichik Minglar, Oltiqush, Qashqar, Quduq

ON SOME TOPONAMES

Sofiyakhon Alimovna Usmonova
<https://orcid.org/0009-0006-0804-4886>
sofiya.usmonova.72@gmail.com
Kokand SU

Abstract: This article attempts to provide a detailed explanation of the naming principles of some villages in the Dangara district of the Fergana region, such as Jobu, Oltikush, Katta Minglar, Kichik Minglar, Kashkar, and Kuduq. In particular, Jabgu//Jabu is the highest title given to the head of a tribe or clan in the Western Turkic khaganate, that is, in the Turkestan region; in the Uzbek khanates, the position called "jilban" among the duties and positions was the head of a detachment protecting the

people and caravans from robbers; in written sources, thousands of them live in the vicinity of the city of Samarkand, Urgut, Ishtikhan, Kattakurgan, Galla-Arol districts (Jizzakh region), Uratpa (Republic of Tajikistan), the banks of the Syrdarya River, Kokand, Fergana, Bukhara, Surkhandarya, Khorezm, Karakalpakstan, as well as in the territories of Turkmenistan, Bashkortostan, Kyrgyzstan, and the Tuva Autonomous Republic; Oltikush is the name of a clan of Kipchaks, whose representatives settled here in the 17th century; the village of Kashgar in the district It was formed in the late 18th century and early 19th century. Kuduk is a narrow depression dug for water intake. In addition to the Turkic peoples, it has been argued that it was also used in the Russian dialects of the Volga region, Crimea, the North Caucasus (up to Eastern Siberia), and in southern Ukraine.

Keywords: toponyms, ethnonyms, village, Jobu, Big Thousands, Little Thousands, Oltikush, Kashgar, Kuduk

KIRISH. Ma'lumki, joy nomlari hududning o'tmishdagi tabiiy sharoiti, relyefi, o'simlik va hayvonot olami, qazilma boyliklari kabilar haqida ham qimmatli ma'lumotlar beradi. Bundan tashqari, etnotoponimlar tarkibida ishtirok etgan etnonimlar orqali ma'lum bir hududda qaysi qabila, urug' vakillari yashaganligi, ularning turmush tarzi haqida ham ma'lumot beradi.

Mazkur maqolada Farg'ona viloyati Dang'ara tumanidagi ayrim qishloqlar nomlari haqida to'plagan materiallarimiz izohiga to'xtalib o'tmoqchimiz.

Jabu//Jobi - bir vaqtlar o'rmon hududida bo'lgan qishloq. Jabg'u// Jabu - talaffuzda "g'" tovushi tushib qolgan. M.Xo'jayev fikriga ko'ra "G'arbiy turk hoqonligida, ya'ni Turkiston o'lkasida qabila, urug' boshlig'iga berilgan oliy unvon bo'lib, hozirgi "hokim" tushunchasiga to'g'ri keladi. Mazkur qishloq o'rnida turkiy qabilalardan birining jabg'usi qarorgohi o'rnashgan". "O'zbekiston toponimlarining izohli lug'ati"da [2024. 279] bu nomning nomi turk tilidan kelib chiqqan: jabg'u yoki yabg'u so'zi - -suveren ma'nosiga ega bo'lgan qadimgi turkiy unvon va umuman, harbiy turklar orasida oliy hukmdor unvonidir.

S.Tursunov "Surxondaryo viloyati toponimlari" [2008. 44] monografiyasida "JOBU - Oltinsoy tumandagi qishloq. Turkiy etnonim, o'zbek urug'laridan biri yobg'u (yabg'u) deb atalgan. Kul Tigin, Bilga qoon yodgorliklarida yabg'u so'zi ko'p bor uchraydi. Qadimiy turklarda bu unvon qabila va qabilalar ittifoqi boshlig'iga berilgan. Markaziy Osiyoning qadimiy xalqlaridan bo'lmish qarluq xonlari ham yobg'u deb atalgan. O'rxun-Enasoy bitiklarida va Mahmud Qoshg'ariyning "Devoni lug'otit turk" asarida ushbu nom Yabaqu (Yabag'u) shaklida keladi, keyinchalik Yabg'u-Yabu, Jabu-Jobu tarzida o'zgarishlarga uchragan. Aksaran bu atama qo'shin boshlig'i, ya'ni sarkarda ma'nolarini anglatib, dastlab qabila, qavm va nihoyat urug' nomiga o'tib qolgan."

Jabu (yabu) - kichkina o'zbek urug'i nomi. Urug' vakillari O'zbekistonning janubi va Zarafshon vodiysida yashashgan va shuning uchun shunday nomlangan.

Mahalliy aholi vakillaridan olingan ma'lumotlarda "jobi" Qoraqolpoq urug'laridan biri hisoblanib, Qo'qon xonligi davrida ko'chib kelingan. Bu yer aholisi asosan dehqonchilik, chorvachilik bilan shug'ullanganlar. XIX asrning 80-yillarida bu qishloq hududi ancha katta bo'lgan, aholisi ham ko'pchilikni tashkil etgan. Bu davrlarda qishloq "JOBI VOLOSTI" deb ham yuritilgan. Bu qishloqda polvonlar yashab o'tgan. Shulardan bizga Mahmud polvon ma'lumdir. U taxminan XIX asrning 80-yillarida tug'ilgan. U kuchli nomdor polvon bo'lib, 1910-yillarda Qo'qonda bo'lgan polvonlar kurashida sovrin shunga berilgan. U insonning avlodlari hozir Namangan viloyatiga qarashli Alamliota (Alami) qishlog'ida yashaydilar.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Maqolani yoritishda qiyoslash, tavsiflash, lingvogeografik, onomastik metodlardan foydalanildi.

Jilva - M.Ho'jayevning "Tilsimotli Dang'ara" [2013. 129] kitobida quyidagicha ma'lumot berilgan. Mazkur toponimning to'g'ri nomi "Jilbon" shaklida bo'gan. O'zbek xonliklarida amal va mansablar ichida "jilbon" deb atalgan mansab ham bo'gan. Jilbon xalqni va karvonlarni o'g'ri-qaroqchilardan himoya qiluvchi dasta boshlig'i degani. Bu yerda Muhammad Qobul nomli jilbon istiqomat qilgan. Qishloq nomi shu kishiga nisbat berib qo'yilgan. Yillar davomida talaffuzda Muhammad Qobul - Matqovulga aylangan. So'ngra uning ismi ham tushib qolgan va Jilbon Jilvaga aylanib ketgan. Nomning suv jilvasiga aloqasi yo'q.

"O'zbekiston toponimlarining izohli lug'ati"da [2024. 293] quyidagi ma'lumotlar berilgan. Buxoro xonligida ko'p sonli amaldorlardan biri jilbon deb nomlangan va ular xalqni o'g'rilar, qaroqchilar va boshqalardan saqlashgan va shundan so'ng qishloq nomi shu nomda atalgan. Bu hududda shunday kasb egalariga nisbat berilib joy nomiga qo'yilgan va keyinchalik tildagi metateza hodisasiga ko'ra Jilbon Jiblonga aylangan.

Katta Minglar//Kichik Minglar - Farg'ona viloyati Dang'ara tumanidagi qishloqlar nomi. yirik o'zbek qabilalaridan biri. Mas'ud ibn Ko'hisoniyning "Tarixi Abulxayrxoniy" nomli asarida o'zbeklar va ularning XV asrda tashkil topgan davlati to'g'risida gapirilar ekan, tuman - ming urug'i ham tilga olinadi. 1426-1427-yillarda Shohrux buyrug'i bilan yangilangan temuriylarning shajara kitobi - "Mu'izz al-ansob"da, ulug' - ming qabilasi tilga olingan. A.D.Grebenkin ma'lumotlariga ko'ra, minglar Markaziy Osiyoga Chingizxon istilolaridan oldinroq kelib, Sir bo'ylab istiqomat qilganlar. O'rta asr tarixchilaridan Muhammad Yusuf munshiy "Tarixi Muqimxoniy" asarida 1702-1707-yillar voqealari haqida hikoya qilar ekan, Shibirg'on minglarning yurti bo'lganligini qayd etadi. Keksa kishilar xotirasida ota-bobolarining Balx tomonlardan kelganliklari haqidagi rivoyatlar saqlanib qolgan. Farg'ona o'tmishi haqidagi ma'lumotlarda minglar Vodil qishlog'iga XVII asrning boshlarida

Samarqanddan kelishganligi, keyinchalik ularning avlodlari Qo‘qonga ko‘chib o‘tganliklari ko‘rsatilgan (Gubayeva, 1983). Yozma manbalarda minglar Samarqand shahri atroflari, Urgut, Ishtixon, Kattaqo‘rg‘on, G‘allaorol tumanlari (Jizzax viloyati), O‘ratepa (Tojikiston Respublikasi), Sirdaryo bo‘ylari, Qo‘qon, Farg‘ona, Buxoro, Surxondaryo, Xorazm, Qoraqalpog‘iston, shuningdek, Turkmaniston, Boshqirdiston, Qirg‘iziston, Tuva Avtonom Respublikasi hududlarida yashashlari ko‘rsatilgan. Dastlab yirik qabila bo‘lgan minglarning mamlakat siyosiy hayotidagi mavqeyi anchagina baland bo‘lgan. Rivoyatlarga ko‘ra, bu narsa O‘ratepa va Urgutda ko‘proq ko‘zga tashlangan. Rus istilosiga qadar mazkur tumanlarning beklari ming qabilasi vakillari bo‘lib, ular hokimlikni amirning farmoni bilan emas, vorislik tufayli egallaganlar. Markaziy hokimiyatga esa nomigagina bo‘ysunganlar. Zarafshon okrugidagi minglar asosan Urgut va Shovdor (hozirgi Samarqand va Toyloq) tumanlarida yashashgan. Mahalliy kishilarning aytishlaricha, ming atamasi “ko‘p, ko‘pchilik” so‘zining sinonimi bo‘lib, minglarning o‘tmishda ko‘p sonli bo‘lishi bilan bog‘lanadi. Prof. X.Doniyorovning fikriga ko‘ra, minglarning asosiy qismi sipolashib ketgan va shu sababli hozirgi vaqtda o‘zlarining urug‘lari armoqlarini unutib yuborishgan. Vaholanki, ularga qarindosh bo‘lgan qabila - yuzlarda urug‘lar ancha mo‘tadil saqlangan. Olim o‘z asarida minglarning bo‘linishiga oid materiallar deyarli yo‘q, deydi va urgutlik B.Xo‘jamurodov, N.Berdiyev ma‘lumotlariga tayanib, ming qabilasi haqida qisqagina to‘xtalib, uning voxtamg‘ali, to‘g‘ali, bog‘lon, o‘ramas, jarat, ramadon va jalmat urug‘lari haqida yozadi (Doniyorov, 1968). T.Nafasov “O‘zbekiston toponimlarining izohli lug‘ati” [1988. 117] asarida quyidagicha ma‘lumotni beradi: “Ming - o‘zbek qabilalarining biri. Ular XV asrning oxiri - XVI asr boshlarida Dashti Qipchoqdan ko‘chib kelgan. Etnonim oykonimga o‘tgan”.

Minglarning mamlakat siyosiy hayotida tutgan o‘rni ancha katta bo‘lib, XVIII asr oxiri va XIX asr boshlarida Farg‘ona vodiysida vujudga kelgan Qo‘qon xonligi ming qabilasi vakillari tomonidan 1876-yilgacha, ya‘ni Farg‘ona vodiysining Rossiyaga qo‘shib olinishigacha bo‘lgan davrda boshqarildi. Qishloq kengayib asosiy qishloq Katta Minglar, keyinchalik unga yaqin hududda barpo bo‘lgan qishloqni Kichik Minglar deb ataladigan bo‘lgan. Minglar toponimi “Ming urug‘i vakillari yashaydigan qishloq” ma‘nosini bildiradi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Oltiqush - M.Xo‘jayev [2009. 132] risolasida Olaxamak etnonimining izohida Oltiqush ham sanalgan. “Qipchoqlarning bir urug‘i nomi bo‘lib, urug‘ vakillari XVII asrda shu yerga kelib o‘rnashib qolgan. Shuningdek, Oqtovuq, Oltiqush, Oltio‘rtoq, Oqchangel, Puchug‘oy, To‘da, Taypoq, Taqali, To‘rtayg‘ir, Teleming, Tumor, Turkman, Uchuyli, Usxotun, Uzun, Uymovut, Uyurchi, Chig‘ali, Qorabo‘yin, Chuyit, Chirkay, Chuvaldoq (Chekchuvaldoq), Chimboy, Chig‘irli, Shildir, Sherali, Eshboy, Eshikchi, Yashik, Yakka-dukka, O‘rmiton, O‘ray, Qoraqo‘yli, Qo‘ng‘irot, Qizilmush,

Qorashak, Qorako'ra, Qoratosh, G'oziyog'li, G'umayli kabi qishloqlar nomi o'zbek, qipchoq, qoraqalpoqlarning turli urug'lari, laqablari nomidan olingan".

Mahalliy aholidan olingan ma'lumotlarda ko'ra qishloq, qariyb 500 yillik tarixga ega qadimiy qishloqlardan biridir. Qishloq tarixi to'g'risida Qo'qon tarixining atoqli muarrix Mirzaolim Mushrifning "Qo'qon xonligi tarixi" asarida, rus sayyohi va atoqli tarixchisi Nalivkin va Qo'qon tarixi bo'yicha ko'plab asarlar muallifi H. Bobobekov hamda M. Dadaboyev, M. Xo'jayev, Z. Esonov asarlarida qimmatli ma'lumotlar bayon etilgan.

Qishloq hududi Qo'qon xonligi davrida xonning shaxsiy mulki sifatida e'tirof etilgan. "Qo'riq" yerlarning tarkibiy qismi bo'lgan, ya'ni ov hududi bo'lgan. Qishloq Qo'qon xoni Olimxonning 1810-yilda Toshkentdan qaytishda saroy to'ntarilishi natijasida o'ldirilgan manzil sifatida tarixiy manbalarda qayd etilgan. Bu yerdan savdo karvonlarini Qo'qon shahriga olib boruvchi "Saroy yo'li" o'tganligi tufayli ham qishloq tarixiy manbalarda shaharga kirishdan avval to'xtab o'tuvchi qo'nalg'a vazifasini bajargan. Qishloq aholisi asosan dehqonchilik bilan shug'ullangan.

Xalq orasida dastlabki vaqtda qishloqda yashagan 6 aka-uka qo'sh (yerni shudgor qiluvchi qadimiy uskuna) bilan yerga ishlov berganligi tufayli ham shu nom bilan tarixda qolgan. Aholining fikriga qaraganda, qishloq nomi rasmiy hujjatlarda va tarixiy manbalarda "Oltiqo'sh" deb ko'rsatilgan bo'lsa-da, qishloq nomi yo'l yoqasidagi tablolarda "Oltiqush" tarzida berilganligi tushunmovchiliklarga sabab bo'lmoqda, deyiladi.

Bizningcha, Oltiqush bu etnotoponim, ilmiy manbalarda oltiqush qipchoq urig'i tarkibida sanaladi. Bu yerlarda qipchoqlarning oltiqush - tug' va tamg'alarida "olti qush" belgisi mavjud etnik gururh vakillari yashagan. Aholi ushbu nomning tashqi shakliga ko'ra xalqona izoh berib kelgan. Oltiqush qishloq nom ko'rsatkichi ham to'g'ri yozilgan.

Qashqar - Qashqar qishlogi XVIII asrning oxiri XIX asrning boshlarida tashkil topgan. Uning tashkil topishi bevosita Qo'qon xonligining kuchayishi va hududning kengayishi bilan bog'liq. Janubda Pomir tog'ida joylashgan Qorategin viloyati, G'arbda Xo'jand va O'ratepa viloyatlari, Shimolda Chimkent, Turkiston va Oqmachit viloyatlari sharqda Uyg'ur o'lkalari Qo'qon xonligi tarkibida bo'lgan. Shu davrda Uyg'uristondan juda ko'p aholi Qo'qon xonligi hududiga tarqalib o'z turar joylarini barpo qilganlar. O'zbekistonda Qashqar nomli qishloqlarning ko'pligi ushbu jarayonning natijasidir. Uyg'uristondan kelgan kishilarning uning markaziy viloyati bo'lgan "Qashqar"ga nisbat berilib qashqarliklar, ular o'rnashgan qishloqlarni esa Qashqar deb atalgan. Ba'zi tumanlarda 3 xatto 4 tagacha Qashqar nomli qishloqlar mavjud. Qo'qon shahrining g'arbidan-sharqda 6-7 chaqirim uzoqlikda joylashgan bu qishloqda, dastlab 30-40 xo'jalik mavjud bo'lgan. Ular, asosan, ipakchilik bilan shug'illangan. Qishloqda kattagina buloqning borligi, yuqoridan keladigan suvlarning

shu yerdan oqib o'tishi, qishin-yozin to'xtamaydigan Naymansoyning shu yerdan o'tishi, havosining mo'tadilligi tutzorlarni ko'paytirish va ipakchilikni rivojlanishiga juda qulay bo'lgan. Atrofdagi Tog'liq, Boybo'ta, Barzangi, Chomoch, Turkman, To'rtayg'ir, Targ'ova, Aravon, Minglar qishloqlaridan ham ipakchilikni rivojlantirishda Qashqar qishlog'i tashkillotchilik qilgan. Qo'qon shahridagi Atlas to'qish fabrikasi boshchiligida ipak qurti boquvchilar zaruriy uskunalar, dastgohlar ipak qurtining urug'i va mablag' bilan mumtazam ta'minlagan. To'rtayg'ir, Targ'ova Sirdaryogacha cho'zilgan to'qayda yashovchi qozoqlar tuyalarda yilg'in o'tinni olib kelib Qashqar qishlog'ida sotganlar. Katta qozonlarda ipak pishiruvchilarni o'tin bilan ta'minlaganlar. Atrof qishloq aholisi yetishtirgan pillalarni Qashqar qishlog'ini pilla bozorida sotganlar. Qashqarliklar pilladan ipakni ajratib olib Qo'qon atlas fabrikasiga yetkazib berganlar. Qishloqlardan erkak ayollar kelib pilla pishirishni, ipak olish va katta charxlarda kalava qilish ishlarini bajarganlar.

QUUDUQ - O'zbek tilining etimologik lug'ati I jildida "Quduq "maxsus kovlab, suv chiqaridgan chuqurlik". Matqovul quduqdan suv tortib turib bu yoqqa qarab-qarab qo'yar.. edi (Mirzakalon Ismoilij). Qadimgi turkiy tilda ham shunday ma'noni anglatgan bu so'zning asli quyug' (Devon, III, 180), quzuq (Devon, I, 356), qudug' (Devon, III, 134, 246, 298) shakllari mavjud bo'lgan, hatto havola tarzida quduq shakli ham keltirilgan (ДЦ, 463: quduq sm. qudug' I). Ko'rinib tufibdiki, quduq shakli eng keyin yuzaga kelgan va shu shakl hozirgi o'zbek tiliga yetib kelgan. Qudug' so'zi tarkibidagi -(u)g' qismi - ot yasovchi qo'shimcha; bu yasalishga asos bo'lgan qism fe'lga teng. Demak, qudug' oti "suv sol" - ma'nosini anglatgan quy- fe'lining qadimgi turkiy tildagi qud - shaklidan yasalgan bo'lsa kerak. Bu so'z tarkibini boshqacha talqin qilish ham mumkin: qadimgi turkiy tilda "past" ma'nosini anglatgan qoyi sifatining qodi shaklidan (ДЦ, 453, 451) -q qo'shimchasi bilan yasalgan; keyinchalik i unlilari u unlilariga almashgan: (qoyi > qodi) + q = qodiq > quduq". "O'zbek tilining izohli lig'ati" [VI. 364] da quyidagicha izoh berilgan: 1. Suv olish maqsadida vertikal tarzda qazilgan tor va teran chuqurlik; gidrotexnika inshooti. Quduqdan suv tortmoq. Suv ichadigan qudug'ingga tupurma. *Maqol* . Paqirni olib.quduqdan suv keltirib, ayvonga, do'kon ichiga qalin qilib sepadi. *S.Siyoyev, „Avaz“*.

2 Yer ostidan gaz, neft olish yoki yer-tuproqni tekshirish uchun parmalash mashinalari vositasida qazilgan juda chuqur tor o'ra; skvajina. Burg'ilangan quduq. Gaz qudug'i. Issiq mineral suv qudug'i. Neft qudug'i. Olib chiqdi tog'ning boshiga, Sanolmadim neft minorasin. Ko'rdim quduq parmalayotgan Yigitlarning polvon - sarasin.

S.Qorayev "Toponimika" [244] kitobida Quduq - suv olish uchun qazilgan tor chuqurlik. Turkiy xalqlardan tashqari Volgabo'yi, Qrim, Shimoliy Kavkazdagi rus shevalarida (Sharqiv Sibirgacha), Ukrainaning janubida ham iste'molda. Tojik tili shevalarida quduq deganda buloq ham tushuniladi. Turkmanistonda quduqning bir

necha turi bor, ko'milib ketgan quduq guduk, quduq esa xuyi, usmoni turklarda kuyuk deyiladi. Ba'zi bir turkiy tillarda buloqni ham quduq deyishadi. O'zbekistonda Quduq, Quduqli, Quduqcha, Qo'shquduq, Uchquduq kabi yuzlab toponimlar bor.

Mahalliy aholidan olingan ma'lumotga ko'ra "Quduq" qishlog'i hududida qadimiy quduk joylashgan. Hozirda ham u mavjud. Suvi qishin- yozin muzdek Xatto, qahraton qishda ham muzlamaydi. Bu quduq "Xobbuva" ziyoratgohi ichida joylashgan.

Yuqoridagi ma'lumotlatga tayangan holda quyidagi xulosani berish mumkin: mazkur Quduq qishlog'i qadimiy bo'lib, Qo'qon xonligiga kirish-chiqish karvon yo'lida joylashgan. Xonlikka kirish yo'llarida karvondagilar va ularning ulovlari uchun maxsus quduqlar kavlangan. Tabiiyki, chuchuk, ichimlik suv bor joyda odamlarning tirikchilik qilishiga qulay sharoit mavjud bo'ladi. Quduqning kavlanishi bilan bu yerda hayot tarzi yaxshilanib boradi, natijada uning atrofiga aholi uy-joy qurib, yashay boshlaydi. Shunday sabablar bilan ayrim qishloqlar barpo bo'lgani kabi, quduq gidronimidan Quduq gidrooykonim paydo bo'lgan.

XULOSA. Qadimiy nomlarni o'z holicha saqlab qolish zarur. Ularni jarangdor nomlar bilan almashtirish mumkin emas. O'rganish jarayonida Dang'ara tumani MFY, ko'chalar nomlanishlarida bunday hol kuzatildi. Tarixiy voqelik, o'tmishi bilan bog'liq bo'lgan xalq xotirasidagi nomlarni tiklash maqsadga muvofiq. Nomlar aholining qadimiy va hozirgi ishlab chiqarishi, sanoat, hunarmandchilik, madaniy hayot olami bilan daxldor bo'lishi, shular bilan daxldor tushunchalar, narsalar, hodisalarning nomi bilan bog'liq bo'lishi lozim. Joy nomlari o'zbek xalqining milliylik, tarixiylik, an'anaviylik, toponimik o'ziga xoslik xususiyatlarini aks ettirmog'i lozim. Joylarga nom bo'lish fazilatiga xos bo'lmagan, ma'naviyat olamiga daxldor bo'lgan tushunchalarni ifodalovchi nomlarni qo'yishdan voz kechish lozim. Yuqorida nomi izohlangan qishloq nomlarida tarixiy joziba o'z aksini topganligi bilan qimmatli, deb o'ylaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ho'jayev M. Tilsimotli Dang'ara. - F. 2013.
2. O'zbekiston toponimlarining izohli lug'ati. - T. 2024.
3. O'zbek tilining izohli lig'ati. - T. 2022. VI.
4. Qorayev S. Toponimika. - T. 2003.
5. Tursunov S.. Surxondaryo viloyati toponimlari. - T. 2008.
6. Usmonova S.A. Qo'qon shahri toponimiyasining nomlanish asoslari va lisoniy xususiyatlari. Monografiya. Qo'qon, 2023.
7. Бобобеков Х. Қўқон тарихи. -Т. 2002.
8. Дадабоев Я. Хўқанди латиф маҳалла ва кўчаларининг номланиш тарихи. "Фарғона" нашриёти, 2007.

9. Дониёров Х. Ўзбек халқининг шажара ва шевалари. -Т. 1968.
10. Мирзаолим Мушриф. Қўқон хонлиги тарихи. Toshkent, 1995.
11. Набиев Р. Из истории Кокандского ханства. Ташкент, 1973.
12. Нафасов Т. Ўзбекистон топонимларининг изоҳли луғати. - Т. 1988.